

Кудрявцев О.В.,
аспірант
Класичного приватного університету
(м. Запоріжжя, Україна)

УДК 342.924(477)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОЇ ІНСПЕКЦІЇ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню правового регулювання діяльності Державної архітектурно-будівельної інспекції (далі – ДАБІ) в Україні як здійснюваного державою упорядкування, розвитку, охорони суспільних відносин за допомогою застосування юридичних нормативних засобів з метою здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду. Обґрунтовано погляд на правове регулювання діяльності ДАБІ як на постійний динамічний процес, обумовлений змінами, виникненням нових суспільних відносин у галузі будівництва у цілому та у контрольній та наглядовій діяльності, зокрема.

Ключові слова: будівельна галузь, правове регулювання, державний архітектурно-будівельний контроль, державний архітектурно-будівельний нагляд, ДАБІ.

Кудрявцев А.В. Правовое регулирование деятельности Государственной архитектурно-строительной инспекции в Украине. – Статья.

Статья посвящена исследованию правового регулирования деятельности Государственной архитектурно-строительной инспекции Украины (далее – ГАСИ) как осуществляемого государством упорядочения, развития, охраны общественных отношений посредством применения юридических нормативных средств с целью осуществления государственного архитектурно-строительного контроля и надзора. Обоснован взгляд на правовое регулирование деятельности ГАСИ как на постоянный динамический процесс, обусловленный изменениями, появлением новых общественных отношений в области строительства в целом и в контрольной и надзорной деятельности, в частности.

Ключевые слова: строительная отрасль, правовое регулирование, государственный архитектурно-строительный контроль, государственный архитектурно-строительный надзор, ГАСИ.

Kudryavtsev A.V. Legal Regulation of the Activities of the State Architectural and Construction Inspection in Ukraine. – Article.

The article investigates the legal regulation of the State Architectural and Construction Inspection of Ukraine as the ongoing state regulation, development,

protection of public relations through the use of normative legal means to implement state architectural and construction control and supervision. Grounded view of the legal regulation of activity as a constant dynamic process caused by changes, the emergence of new social relations in the construction industry in general and in the control and inspection activities, in particular.

Key words: construction industry, legal regulation, the state architectural and construction control, the state architectural and construction supervision extinguish.

Сучасний стан розвитку ринкової економіки, зокрема функціонування та становлення будівельної галузі, визначення курсу нашої країни на євроінтеграцію обумовили необхідність розробки законодавства, що регулює суспільні відносини у галузі будівництва, його узгодження з міжнародними і європейськими стандартами, а також переоцінки провідних засад здійснення будівельного контролю в Україні. У цьому сенсі актуалізується питання правового регулювання діяльності ДАБІ, оскільки виключно ефективне правове регулювання забезпечує упорядкування, розвиток, охорону суспільних відносин з метою здійснення контролю та нагляду у будівництві.

Проблема правового регулювання будівельної діяльності була предметом дослідження таких учених, як А.М. Абрамович, Е.Б. Кубко, А.В. Матвійчук, І.В. Миронець, К.В. Пивоваров, А.В. Романенко, В.О. Ромасько, О.В. Стукаленко, В.А. Ціленко та інші.

Метою статті є дослідження правового регулювання діяльності ДАБІ як постійного цілеспрямованого процесу, обумовленого розвитком, змінами, виникненням нових суспільних відносин у галузі будівництва у цілому та у контрольній та наглядовій діяльності, зокрема.

Характеристику правового регулювання діяльності ДАБІ слід почати з визначення основних дефініцій, що безпосередньо стосуються досліджуваної теми та дозволяють здійснити більш ґрунтовний її аналіз. Йдеться насамперед про такі поняття, як «регулювання» та «правове регулювання». Так, відповідно до Словника української мови, «регулювати» означає «упорядковувати що-небудь, керувати чимось, підкоряючи його відповідним правилам, певній системі» [1]. Аналогічно визначають це поняття Т.Ф. Єфремова [2], С.І. Ожегов [3],

Д.М. Ушаков [4]: «регулювати» – упорядковувати, спрямовувати що-небудь, впливати на щось з метою внести порядок, правильність, систему в рух, діяльність або розвиток будь-якого явища.

Відповідно, регулювання розглядається як: 1) упорядкування механізму, діяльності тощо; 2) сукупність приписів, що виходять від органу влади або управління і мають на меті упорядкувати ту чи іншу сферу життя; 3) форма цілеспрямованого керуючого впливу, орієнтованого на підтримку рівноваги в керованому об'єкті і на його розвиток за допомогою введення в нього регуляторів (норм, правил, цілей, зв'язків) [5].

При цьому слід зауважити, що дефініція «правове регулювання» не має єдиного підходу до її визначення серед науковців, що обумовлюється складною внутрішньо організованою системою. Однак, з огляду на питання про співвідношення предмета правового регулювання і предмета правового впливу або, відповідно, юридичних засобів, на сьогодні поширення отримали дві позиції щодо її визначення [6]. У широкому сенсі правове регулювання визначається як здійснюване громадянським суспільством або державою за допомогою правових засобів упорядкування, охорона та розвиток суспільних відносин [7]; здійснюваний усією системою юридичних засобів державно-владний вплив на суспільні відносини з метою їх впорядкування, охорони та розвитку; здійснюване державою за допомогою права і сукупності правових засобів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорону і розвиток [9]. У вузькому – здійснення упорядкування суспільних відносин за допомогою застосування виключно нормативних юридичних засобів, тобто механізму правового регулювання [10].

Виходячи з наведених визначень дефініції «правове регулювання», можемо виокремити основні її ознаки: здійснюється громадянським суспільством або державою; є правовим (нормативним) впливом на суспільні відносини; здійснюється за допомогою системи правових засобів;

здійснюється відповідно до визначеної мети; регулює суспільні відносини у конкретній сфері.

Правове регулювання як процес, що відбувається у просторі і часі можна поділити на декілька стадій (етапів). Серед науковців відсутній єдиний погляд щодо їх кількості та назв. Так, С.С. Алексєєв виокремлює три основні та одну факультативну стадії. До основних науковець відносить стадії формування юридичних норм, стадію виникнення прав та обов'язків, стадію їх реалізації. Факультативною є стадія застосування права [11]. Інші науковці [11; 13; 14] виділяють три стадії: регламентація суспільних відносин, виникнення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, їх реалізація. При цьому правозастосування вони розглядають як одну з форм реалізації права.

С. Бобровник, О. Скакун, В. Горшеньов залежно від виду правового регулювання поділяють його на нормативно-правове й індивідуально-правове. Як зауважує В.П. Гавриков, нормативно-правове регулювання є первинним, саме з нього починається правовий вплив, розрахований на невизначену кількість типових ситуацій і на впорядкування поведінки невизначеного кола осіб. Індивідуально-правове регулювання обумовлено нормами права та доповнює нормативно-правове регулювання в конкретних ситуаціях і впорядковує поведінку конкретних осіб [15]. Так, умови здійснення контролю та нагляду у будівництві з боку ДАБІ передбачені, наприклад, законами України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 р. [16], «Про архітектурну діяльність» від 20.05.1999 р. [17] тощо, тобто підпадають під нормативно-правове регулювання і стосуються невизначеного кола типових ситуацій та осіб. Водночас, за результатами контролю або нагляду можуть видаватися індивідуальні правові акти, наприклад, припис про усунення порушень вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, державних стандартів і правил, припис про зупинення підготовчих та будівельних робіт, які виконуються без повідомлення, реєстрації декларації про початок їх виконання або дозволу на виконання будівельних робіт тощо. Ці владні приписи базуються на нормах, закріплених у

законах, стосуються конкретної ситуації та визначених суб'єктів і спрямовані на приведення поведінки останніх у відповідність до вимог законодавства.

Характеризуючи правове регулювання діяльності ДАБІ, ми будемо виходити з положення, що право регулює не тільки відносини, які виникають у процесі управління, але й організацію самої системи: структуру органів, їх функції, порядок діяльності, визначення окремих процедур [18]. Отже, ця діяльність може здійснюватися тільки ґрунтуючись на правових нормах і лише у межах, визначених нормативно-правовими актами. Насамперед йдеться про систему законодавства, що регулює суспільні відносини у галузі будівництва у цілому, а також про нормативно-правові акти, які регламентують діяльність ДАБІ, зокрема. До цієї системи слід віднести Конституцію України, закони України укази Президента України та постанови Верховної Ради України, акти Кабінету Міністрів України, інші акти законодавства.

Стаття 6 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [16], ст. 24 Закону України «Про основи містобудування» [19] та ст. 10 Закону України «Про архітектурну діяльність» [17] визначають, що органом державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду – Державна архітектурно-будівельна інспекція, а також органи місцевого самоврядування та інші уповноважені на це державні органи.

Відповідно до Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України (далі – Положення), її діяльність спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра України – Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, який реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду [20]. Аналіз завдань, окреслених у Положенні, дає підстави об'єднати їх у такі групи: організаційні – вносить на розгляд Віце-прем'єр-міністра України – Міністра

регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства пропозиції щодо забезпечення формування державної політики з питань, що належать до сфери її діяльності; контрольно-наглядові – здійснює державний контроль та нагляд за дотриманням вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил; дозвільно-реєстраційні – здійснює дозвільні та реєстраційні функції у будівництві, ліцензування у визначених законодавством випадках [20].

Отже, виходячи з визначених у Положенні завдань, можна констатувати, що ДАБІ виконує не лише завдання контролю та нагляду, а й такі, що пов'язані з наданням адміністративних послуг.

На нашу думку, віднесення її до органу контролю обумовлено функціонуванням у юридичній літературі таких термінів, як «безпосередній» та «опосередкований» контроль. До першого виду контролю у діяльності ДАБІ слід віднести, наприклад, такі повноваження: здійснює державний контроль за дотриманням вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, проектної документації, будівельних норм, державних стандартів і правил, технічних умов, інших нормативних документів під час провадження містобудівної діяльності, а також ліцензійних умов на провадження господарської діяльності; у визначених законодавством випадках проводить перевірки: відповідності підготовчих та будівельних робіт, будівельних матеріалів, виробів і конструкцій, що застосовуються під час будівництва об'єктів, вимогам будівельних норм, державних стандартів і правил, технічним умовам, затвердженим проектним вимогам, рішенням; перевіряє на відповідність вимогам законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил рішення, прийняті територіальними органами тощо [20].

Опосередкований контроль виконується ДАБІ, наприклад, під час реєстрації повідомлень та декларацій про початок виконання підготовчих робіт; видачі дозволів на виконання будівельних робіт, їх відмові та анулюванні; видачі сертифікатів, реєстрації декларацій про готовність об'єкта до експлуатації та

повернення таких декларацій; здійснення ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури тощо шляхом перевірки правильності оформлення документів, що подаються, їх відповідності закону, а також комплектності.

Однак, звернемося до визначення поняття «адміністративна послуга» – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону [21]. Окрім того, акцентуємо увагу на основних ознаках цього поняття: адміністративна послуга надається за заявою фізичної або юридичної особи; надання адміністративних послуг пов'язане із забезпеченням умов для реалізації суб'єктивних прав конкретної особи (тобто таких, що можуть бути захищені у судовому порядку); право на отримання особою конкретної адміністративної послуги має визначатися законом; адміністративні послуги надаються виключно адміністративними органами через реалізацію ними владних повноважень; результатом адміністративної послуги в процедурному значенні є адміністративний акт – рішення або дія адміністративного органу, яким задовольняється звернення особи [22]. Отже, можна дійти висновку, що ті заходи, що отримали назву опосередкованого контролю у діяльності ДАБІ є саме адміністративними послугами.

Таким чином, склалася ситуація, відповідно до якої відбувається нерозрізнення в роботі одного органу діяльності з проведення перевірок і надання адміністративних послуг. На думку Банчук О.А., на практиці це призводить до аномалій в організації публічної влади, розмивається місія відповідного адміністративного органу – або надавати послуги, або здійснювати перевірки [23]. Отже, слід говорити про відокремлення інспекційних повноважень як пріоритетних у діяльності ДАБІ та таких, що відповідають меті її утворення, від решти завдань, пов'язаних із наданням адміністративних послуг. При цьому пропонуємо створити Державну архітектурно-будівельну службу,

основним завданням діяльності якої визначити здійснення реєстраційно-дозвільної діяльності.

На користь цього твердження свідчить і досвід зарубіжних країн, наприклад Польщі, відповідно до будівельного законодавства якої, діяльність у сфері контролю у будівництві (Закон РП «Будівельне право» від 07.07.1994 р. [24]) здійснюється двома окремими адміністративними органами: архітектурно-будівельною адміністрацією, яка виконує адміністративно-правову функцію, та будівельного надзору, за якою закріплена інспекційно-контрольна функція.

Останнім часом, починаючи з прийняття Закону України від 09.04.2015 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» [25], правове регулювання діяльності ДАБІ було спрямоване на створення нової системи органів архітектурно-будівельного контролю та на передачу частини повноважень до територіальних органів щодо надання дозвільних документів на початок будівельних робіт та прийняття об'єктів в експлуатацію. У зв'язку з цим були внесені зміни до таких законів України, як «Про основи містобудування» [19], «Про місцеве самоврядування в Україні» [26], «Про архітектурну діяльність» [17], «Про регулювання містобудівної діяльності» [16], «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності» [27]. У межах досліджуваного питання ми не будемо аналізувати всі зміни, а акцентуємо увагу лише на тих, які вплинули на подальше правове регулювання діяльності ДАБІ як процесу, обумовленого змінами, розвитком, виникненням нових суспільних відносин у галузі будівництва у цілому та у контрольній та наглядовій діяльності, зокрема.

По-перше, йдеться про формування нової системи органів архітектурно-будівельного контролю, в основі якого є процес децентралізації ДАБІ, що передбачає створення відповідних територіальних органів та передачу їм частини повноважень. Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від

19.08.2015 р. № 671 «Деякі питання діяльності органів державного архітектурно-будівельного контролю» [28], орган державного архітектурно-будівельного контролю утворюється як структурний підрозділ Київської та Севастопольської міськдержадміністрації та як виконавчий орган сільської, селищної, міської ради та є підконтрольним Держархбудінспекції. Ця Постанова затвердила Примірне положення про органи державного архітектурно-будівельного контролю, яке визначає основне завдання органу держархбудконтролю – здійснення відповідно до закону державного архітектурно-будівельного контролю, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у сфері містобудівної діяльності; його повноваження та структуру; права посадових осіб органу держархбудконтролю; порядок призначення та звільнення керівника; його повноваження.

Процедурні аспекти утворення місцевих органів держархбудконтролю, які передбачали визначення потреб і можливостей, формування виконавчого органу з питань держархбудконтролю (порядок утворення органу у статусі Інспекції, призначення керівника, затвердження чисельності, затвердження положення), механізм передачі повноважень виконавчому органу з питань держархбудконтролю регламентовані Настановою щодо створення місцевих органів держархбудконтролю, розроблена Держархбудінспекцією [29].

Окрім того, нові повноваження було закріплено у ст. 7 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», відповідно до якої надання документів, що надають право на ведення підготовчих і будівельних робіт (реєстрація документів, видача, відмова у видачі, анулювання), видача декларації про готовність об'єкта до експлуатації (видача сертифікатів, реєстрації декларації) здійснюється виконавчими органами з питань державного архітектурно-будівельного контролю сільських, селищних рад – щодо об'єктів I, II, III категорій складності, розташованих у межах відповідних населених пунктів; виконавчими органами з питань державного архітектурно-будівельного контролю міських рад – щодо об'єктів I, II, III, IV категорій складності, розташованих у

межах відповідних міст; структурними підрозділами з питань державного архітектурно-будівельного контролю Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій – щодо об'єктів I, II, III, IV категорій складності, розташованих у межах міст Києва та Севастополя; центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, через головних інспекторів будівельного нагляду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі – щодо об'єктів I, II, III, IV, V категорій складності, розташованих за межами населених пунктів і на території кількох адміністративно-територіальних одиниць, щодо усіх об'єктів V категорії складності в межах населених пунктів, а також щодо об'єктів IV категорії складності, розташованих у межах сіл та селищ [16].

Як бачимо, повноваження місцевих органів держархбудконтролю стосуються насамперед надання адміністративних послуг, тому, на нашу думку, вони повинні утворюватися й на місцевому рівні не як інспекції, а як архітектурно-будівельні служби.

Однак, процес децентралізації ДАБІ, незважаючи на певні недоліки, є прогресивним, оскільки дозволяє громаді брати активну участь у вирішенні питань, пов'язаних такими негативними явищами, як незаконне будівництво, земельні маніпуляції, що призводить до корупції на місцевому рівні. Про перспективність цього процесу свідчить той факт, що на сьогодні 56 громад перебрали на себе повноваження держархбудконтролю, з них 19 – обласні центри.

По-друге, зміни у законодавстві відповідно до Закону України від 09.04.2015 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства» [25] стосувалися правової регламентації таких понять, як «контроль» та «нагляд». Цей процес знайшов своє відображення у ст. 41 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», яка закріплює визначення

цих понять, а також суб'єктів їх здійснення. Так, державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється органами державного архітектурно-будівельного контролю, а державний архітектурно-будівельний нагляд здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, через головних інспекторів будівельного нагляду в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі. Порядок здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду регламентовано у постанові КМУ від 19.08.2015 р. № 698 «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду» [30], Порядок здійснення державного архітектурно-будівельного контролю – у постанові КМУ від 23.05.2011 р. № 553 «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю» [31].

По-третє, правову регламентацію отримав такий напрям діяльності ДАБІ, як дозвільний. Зрозуміло, що такі зміни у законодавстві, з одного боку, були реакцією на існуючу до недавнього часу дозвільну процедуру навіть для будівництва приватних житлових будинків садибного типу, яка була дуже суворою і практично не відрізнялась від будівництва промислових об'єктів. З іншого, позначився вплив інтеграційних процесів та запозичення міжнародного досвіду. Наприклад, як зауважує А.В. Матвійчук, щоб отримати в Німеччині дозвіл на будівництво необхідно подати відповідну заяву до регіональної адміністрації з будівництва (Baumt). До заяви на отримання дозволу на будівництво необхідно додати план ділянки; архітектурний план будівлі; специфікації будівлі; план опалення та теплоізоляції; протипожежний план; план звукоізоляції, які повинні бути затверджені ліцензованим архітектором. У разі дотримання всіх норм та вимог Baumt дає дозвіл на будівництво [32]. Ще однією підставою змін у правовій регламентації цього напрямку діяльності ДАБІ став розвиток людиноцентристської теорії побудови держави, яка базується на ідеології «служіння держави людині» [33].

Отже, після внесення змін до вітчизняного законодавства, відповідно до ст. 34 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», замовник отримав право виконувати будівельні роботи після: 1) подання замовником повідомлення про початок виконання будівельних робіт відповідному органу державного архітектурно-будівельного контролю – щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта, які не потребують реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт або отримання дозволу на виконання будівельних робіт згідно з переліком об'єктів будівництва, затвердженим Кабінетом Міністрів України; 2) реєстрації органом державного архітектурно-будівельного контролю декларації про початок виконання будівельних робіт – щодо об'єктів будівництва, що належать до I-III категорій складності; 3) видачі замовнику органом державного архітектурно-будівельного контролю дозволу на виконання будівельних робіт – щодо об'єктів будівництва, що належать до IV і V категорій складності.

Це питання було регламентоване також постановою Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 466 «Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» [34], відповідно до якої підготовчі роботи можуть виконуватися замовником після отримання документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, або договору суперфіцію та: подання повідомлення про початок виконання підготовчих робіт до органу державного архітектурно-будівельного контролю, крім винесення інженерних мереж та видалення зелених насаджень; реєстрації органом державного архітектурно-будівельного контролю декларації про початок виконання підготовчих робіт у разі винесення інженерних мереж та видалення зелених насаджень. Водночас будівельні роботи можуть виконуватися замовником після отримання документа, що посвідчує право власності чи користування земельною ділянкою, або договору суперфіцію та: подання замовником повідомлення про початок виконання будівельних робіт – щодо об'єктів, будівництво яких здійснюється на підставі будівельного паспорта, які не потребують

реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт або отримання дозволу на виконання будівельних робіт, відповідно до переліку об'єктів, будівництво яких здійснюється після надіслання повідомлення про початок виконання будівельних робіт; реєстрації декларації про початок виконання будівельних робіт – щодо об'єктів I-III категорії складності; видачі замовнику дозволу на виконання будівельних робіт – щодо об'єктів IV і V категорії складності.

Таким чином, дозвіл на початок будівельних робіт необхідний лише у випадку, коли йдеться про об'єкти IV і V категорії складності.

Однак, практика спростувала правильність дій законодавця, оскільки така демократизація дозвільного процесу призвела до частого порушення будівельного законодавства. Це обумовлено насамперед різним підходом до відповідальності за недостовірність даних: відповідно до законодавства європейських країн, зокрема Німеччини, відповідальність за правдивість даних та відповідність змісту документів вимогам законодавства несе архітектор. Водночас, згідно з вітчизняним законодавством, ця відповідальність покладається на замовника. Тому діяльність ДАБІ зводилася тільки до перевірки наявності необхідних документів, а не їх змісту. Зрозуміло, оскільки орган, що видає дозвіл, не володіє знанням про достовірність інформації, така невідповідність може бути виявлена уже під час ведення будівництва, а може не бути виявлена взагалі. Так, компанія «Еліта-центр» без дозвільних документів будувала у Києві 40 житлових комплексів, а всього за перше півріччя 2016 року Держархбудінспекція зафіксувала 3,8 тис порушень містобудівного законодавства.

По-друге, категорію складності будівництва визначають замовники та проектант. Зрозуміло, що тут з'являється можливість для маніпуляцій, адже третю і четверту категорії відносять до одного класу наслідків, який штучно розділений. Таким чином, є цілком законний спосіб уникнути проходження експертизи та отримання дозволу. Забудовник, аби спростити собі шлях до старту будівництва, не витратиться на повноцінний

проект та експертизу, часто легалізує початок будівництва спрощеним шляхом: отримує декларацію на будівництво третьої категорії складності. Далі проект коригується, про що органи архбудконтролю навіть не інформуються. Схема начебто законна, однак відсутні гарантії дотримання усіх будівельних норм, пов'язаних з безпекою майбутніх мешканців [35].

З огляду на викладене, нагальною є проблема правового регулювання цієї сфери діяльності ДАБІ. На вирішення зазначеної проблеми спрямований розроблений за участі ДАБІ Закон України від 17.01.2017 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності», який набирає чинності з 10.06.2017 р. [36]. Відповідно до нього враховані такі зміни: скасовано визначення категорії складності об'єктів будівництва. Оцінка об'єкта буде тільки за класами наслідків (незначні наслідки – СС1; середні наслідки – СС2; значні наслідки – СС3). Віднесення об'єкта до певного класу наслідків (відповідальності) здійснюватиметься проектною організацією за погодженням із замовником будівництва. Правильність визначення класу наслідків (відповідальності) перевірятиметься під час проведення експертизи проектів, якщо здійснення такої експертизи є обов'язковим відповідно до закону. Контроль за виконанням підготовчих та будівельних робіт буде здійснюватися органами державного архітектурно-будівельного контролю.

Отже, правове регулювання діяльності ДАБІ слід розглядати як динамічний цілеспрямований процес, що передбачає упорядкування з боку держави суспільних відносин засобами права з метою здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду. Цей процес обумовлений розвитком, зміною та появою нових суспільних відносин у галузі будівництва й вимагає: внесення змін до чинного законодавства щодо розмежування здійснення контрольних-наглядових повноважень та надання адміністративних послуг і створення Державної архітектурно-будівельної служби, а також адаптації вітчизняного законодавства до стандартів ЄС з урахуванням національних особливостей розвитку суспільних відносин у галузі будівництва з

метою покращання правового регулювання контрольно-наглядової діяльності ДАБІ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Словник української мови: в 11 т. Т. 8, 1977.
2. Єфремова Т.Ф. Новый словарь русского языка. Толково-словообразовательный. – М.: Русский язык, 2000.
3. Ожегов С.И, Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. – М.: Издательство «Азъ», 1992.
4. Толковый словарь русского языка / под ред. Д.Н. Ушакова. – М.: Гос. ин-т «Сов. энцикл.»; ОГИЗ; Гос. изд-во иностр. и нац. слов., 1935-1940.
5. Социология: Энциклопедия / сост. А.А. Грицанов, В.Л. Абушенко, Г.М. Евелькин, Г.Н. Соколова, О.В. Терещенко. – Минск: Интерпрессервис; Книжный Дом, 2003. 1312 с.
6. Ваньчук І.Д. Поняття й сутнісні ознаки правового регулювання суспільних відносин: сучасний погляд // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 32(1). С. 7-10.
7. Теорія держави та права: підруч. / Є.О. Гіда, Є.В. Білозьоров, А.М. Завальний та ін.; за заг. ред. Є.О. Гіди. – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 576 с.
8. Мельник О.М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. – К., 2004. 20 с.
9. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підруч. – Х.: Консум, 2001. 656 с.
10. Ваньчук І.Д. Поняття й сутнісні ознаки правового регулювання суспільних відносин: сучасний погляд // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2015. Вип. 32(1). С. 7-10.
11. Алексеев С.С. Теория права. – М.: Издательство БЕК, 1995. 320 с.
12. Волинка К.Г. Теорія держави і права: навч. посіб. – К.: МАУП, 2003. 240 с.
13. Скакун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підруч. – Х.: Еспада, 2006. 776 с.
14. Загальна теорія держави і права: навч. посіб. / А.М. Колодій, В.В. Копейчиков, С.Л. Лисенков та ін.; за ред. В.В. Копейчикова. – К.: Юрінком Інтер, 1999. 320 с.
15. Гавриков В.П. Теория государственно-правового регулирования: моногр. – М.: Проспект, 2016. 160 с.
16. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
17. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/687-14>

18. Халфина Р.О. Право как средство социального управления. – М.: Наука, 1988. 298 с.
19. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 52. Ст. 683.
20. Про затвердження Положення про Державну архітектурно-будівельну інспекцію України: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.07.2014 р. № 294. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/294-2014-п>.
21. Про адміністративні послуги: Закон від 06.09.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>.
22. Тимошук В. Адміністративні послуги: посіб. – К.: ТОВ «Софія-А». 2012. 104 с.
23. Банчук О.А. Проблеми теорії та практики інспекційної діяльності публічної адміністрації в Україні. – К.: КонусЮ, 2009. 272 с.
24. Dz.U. 1994 Nr 89 poz. 414. URL: <http://isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU19940890414&type=3>
25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства: Закон України від 09.04.2015 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/320-19>
26. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
27. Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності: Закон України від 14.10.1994 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/208/94-%D0%B2%D1%80>
28. Деякі питання діяльності органів державного архітектурно-будівельного контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. № 671. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/671-2015-%D0%BF>
29. Щодо створення місцевих органів держархбудконтролю: настанова Держархбудінспекції України. URL: <http://dv.kr-admin.gov.ua/inspec/1431-nastanova-schodo-stvorennya-miscevyh-organiv-derzharhbudkontrolyu.html>
30. Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду: постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. № 698. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-2015-п>
31. Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного контролю: постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2011 р. № 553. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-2015-п>

32. Матвійчук А.В. Контрольні провадження у галузі будівництва: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. – К., 2010. 215 с.
33. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Ін-Юре, 2002. 668 с.
34. Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт: постанова Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. № 466. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-%D0%BF>
35. Кудрявцев О. Як змусити забудовників будувати чесно? URL: <http://www.dabi.gov.ua/yak-zmusyty-zabudovnykiv-buduvaty-chesno-avtorska-kolonka-golovy-derzharhbudinspektsiyi-oleksiya-kudryavtseva-na-ekonomichnij-pravdi/>
36. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення містобудівної діяльності: Закон України від 17.01.2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1817-viii>

